

ІІ НАУКОВА ІСТОРІЯ

*Серія інтерв'ю до Міжнародного дня
жінок і дівчат у науці*

Олена Ванєєва

*доктор фізико-математичних наук,
член-кореспондент Національної академії наук України,
провідна наукова співробітниця Інституту математики НАН України*

Сфера наукових досліджень:

груповий аналіз диференціальних рівнянь.

Цитата, якою науковиця керується в житті або науці:

«... постав самому собі, і тільки самому собі, одне запитання... Чи має цей шлях серце? Якщо так, то це добрий шлях, якщо ні, то не буде з нього ніякого пуття» (К. Кастанеда)

«... ask yourself alone, one question... Does this path have a heart? If it does, the path is good; if it doesn't it is of no use» (Carlos Castaneda)

Шлях у науку

Як почалася ваша історія в науці?

Моя історія в науці розпочалась з написання диплому бакалавра у Дніпровському національному університеті, дуже вдячна своєму науковому керівнику В.О. Остапенку, який показав, що таке справжній науковий пошук і яку радість можна отримати від розв'язання цікавої задачі. Досі пам'ятаю наш діалог, де я спитала, чи багато ще нерозв'язаних задач, а він з посмішкою відповів, що на моє життя їх точно вистачить.

Чому саме математика / ваша галузь?

Вважаю, що обрала математику серцем. Саме від розв'язання математичних задач отримувала найбільшу радість, навчаючись в школі.

Чи був момент, коли ви сумнівалися, що це «ваше»?

Звісно, коли не вдавалося розв'язати першу задачу, поставлену науковим керівником в аспірантурі. Повернулась до неї аж через десять років.

Хто або що найбільше підтримало вас на старті?

Співробітник відділу Роман Омелянович Попович, який запропонував цікаву та посильну задачу, а також інші молоді співробітників відділу, які розповідали про свої минулі труднощі. Згодом Роман Омелянович став моїм офіційним науковим керівником, а потім і науковим консультантом докторської дисертації, я дуже вдячна йому за те, що він дав мені дорогу в самостійне наукове життя.

Виклики

З якими труднощами ви стикалися як жінка в науці?

Інколи стикалась з певними проявами сексизму від співробітників старшого віку, зараз через 10-15 років потому з радістю бачу, що це майже зникло.

Чи доводилося вам доводити свою компетентність більше, ніж колегам-чоловікам?

Скоріше було приємно дивувати своєю компетентністю саме тих, у кого досі було упереджене ставлення щодо жінок в науці.

Чи маєте ви синдром самозванця. Якщо так, то як ви з ним справляєтеся?

Так, звісно, в певній мірі маю, але цей синдром притаманний більшості розумних і відповідальних людей. Бертран Рассел писав: «Проблема сучасного світу полягає в тому, що дурні надміру впевнені в собі, а розумні – сповнені сумнівів.»

Який найскладніший момент у кар'єрі ви вже пройшли?

Коли я стала у 2021 році заступником директора з наукової роботи, довелося опановувати багато нових вмінь та працювати зовсім з іншими викликами, ніж ті, які є в науковій роботі.

Баланс у житті

Як ви поєднуєте науку з особистим життям?

Якось намагаюсь поєднувати, при цьому завжди є відчуття, що скрізь щось не встигаю.

Чи реально «мати все» – і кар'єру, і сім'ю?

Я, мабуть, живий приклад, що це реально, бо є членом-кореспондентом НАНУ та виховую трьох синів. Але це можливо лише тоді, коли є підтримка вдома.

Що допомагає не вигорати?

Мабуть, зміна задач, перемикання між дослідницькими, редакторськими, сімейними та іншими діяльностями.

Успіх і мотивація

Яким досягненням ви найбільше пишаєтеся?

Відгуками своїх студентів.

Що для вас означає успіх у науці?

Займатися улюбленою справою, розв'язувати задачі, які цікаві саме тобі – наявність цієї свободи я і вважаю успіхом.

Який міф про жінок у STEM ви хотіли б зруйнувати?

Що неможливо мати і кар'єру, і сім'ю одночасно.

Послання майбутнім науковицям

Що б ви сказали собі 10 років тому?

Попереду багато цікавого, не зупиняйся.

Яку пораду дали б дівчатам, які бояться йти в науку?

Страх – це не привід для втечі, а виклик. Ставтеся до своїх страхів (FEAR) не як Forget Everything And Run (Забудьте все і тікайте), а як Face Everything And Rise (Зустріньтесь з усім і зростаєте).

Чому жінкам важливо бути видимими в науковому просторі?

Щоб майбутні науковиці, які зараз ще школярки чи студентки, набували впевненості, що їхні мрії про науку можуть втілитися в життя.